

Міністерство освіти і науки України
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Петра Могили

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Перший проректор

Н.М. Іщенко

2018р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ГІГІЄНА У ФАРМАЦІЇ ТА ЕКОЛОГІЯ»

підготовки бакалаврів
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація»
професійної кваліфікації «Фармацевт»

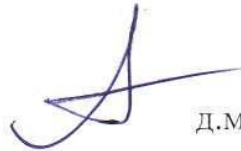
Миколаїв 2018

Робоча програма з «Гігієна у фармації та екологія» для студентів за напрямом підготовки 226 «Фармація, промислова фармація» затверджена на засіданні кафедри «Медичної біології та хімії, біохімії, фізіології та мікробіології».

Укладач: Оглобліна М.В., доцент, к.фарм.н.

Протокол від. "13" лютого 2018 року № 7

Завідувач кафедри

д.мед.н. Авраменко А.О.

Схвалено науково-методичною радою медичного інституту, протокол від "22" лютого 2018 року № 5

Голова

д.біол.н. Козій М.С.

Робочу програму погоджено:

- директор інституту Грищенко Г.В.

- начальник навчально-методичного відділу Потай І.Ю.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Нормативна	
Змістових модулів – 2	Спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація»	Рік підготовки:	1
		Семестр: - 2	- 2
Загальна кількість годин – 90	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції: - 10	- 2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2		Практичні: - 30	- 8
самостійної роботи студента -3		Самостійна робота: - 50	- 80
		Вид контролю:	залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи для денної форми навчання становить: 0,6

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “ГІГІЕНА У ФАРМАЦІЇ ТА ЕКОЛОГІЯ” складена відповідно до Стандарту вищої освіти України, освітньої програми: бакалавр фармації, галузі знань 22 «Охорона Здоров'я», спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація», професійної кваліфікації: фармацевт.

Опис навчальної дисципліни

Професійна підготовка спеціалістів різних медичних фахів не може бути якісною і ефективною без глибокого вивчення профілактичних дисциплін – гігієни і санітарії, та епідеміології.

Знання гігієни для фармацевтів необхідне з ряду позицій, основними серед яких є:

1. Аналіз стану здоров'я населення чи окремих його контингентів у зв'язку з антропогенними та соціальними умовами життя та праці.
2. Сучасний діагноз захворювань, оскільки більше 80% збудників та причин захворювань (природні, побутові, соціальні, виробничі, етіологічні фактори та фактори ризику) знаходяться в навколишньому середовищі, які вивчають гігієни та екологія.
3. Первинна, вторинна і третинна профілактики захворювань, організація, проведення та контроль за проведенням профілактичних заходів різними верствами населення.

4. Оцінка умов проживання в організованих колективах (дитячих, навчальних, військових).
5. Аналіз важкості та напруженості трудової, професійної діяльності з метою визначення необхідності переведення працюючих з певними порушеннями їх здоров'я на полегшені види роботи, призначення лікувально-профілактичного харчування, диспансерного обслуговування, санаторно-курортного лікування, реабілітації.
6. Вміння рекомендувати методи і засоби режиму дня, навчання, праці, особистої гігієни, режиму харчування, використання природних факторів та комплексу методів і засобів загартування організму.
7. Надання лікарських рекомендацій та розпоряджень щодо використання методів і засобів профілактики внутрішньо лікарняних інфекцій, інфекцій та інвазій серед населення при його обслуговуванні у поліклініці, вдома, в організованих колективах.
8. Проведення санітарно-просвітницької роботи серед хворих, серед населення в цілому та інше.

Це ті основні, але далеко не всі види діяльності лікаря, які потребують знання гігієни та екології людини.

У зв'язку з вищенаведеним медична освіта повинна сприяти формуванню у молодого спеціаліста в першу чергу профілактичного, тобто гігієнічного мислення, розуміння ролі чинників навколишнього середовища та соціальних умов життя у виникненні порушень стану здоров'я та захворювань, обґрунтованих профілактичних заходів.

Медичне обслуговування організованих колективів та поява нових форм медичного обслуговування населення обумовлюють нагальну потребу в глибокому володінні знаннями гігієни, первинної, вторинної та третинної профілактики захворювань, досягти яких можна лише придбанням умінь і навичок в гігієнічних дослідженнях, у зв'язку з чим великого значення набувають практичні навички з гігієни.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: **гігієна** – галузь медичних знань, наука про збереження та зміцнення громадського та індивідуального здоров'я шляхом здійснення профілактичних заходів; **екологія** – комплексна інтегральна наука, яка досліджує стан навколишнього середовища та закономірності його впливу на людину зокрема і суспільство загалом, а також особливості зворотних реакцій довкілля у відповідь на діяльність людства.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Гігієна у фармації та екологія» має міждисциплінарні зв'язки з наступними дисциплінами: філософія, соціологія та медична соціологія, інформатика, етика, фізика, біологія, мікробіологія та вірусологія, медична та загальна хімія, біоорганічна та біологічна хімія, фізіологія, патологічна фізіологія, внутрішні хвороби, радіаційна медицина, медичне право, біоетика.

Мета дисципліни

Метою дисципліни є засвоєння студентами основ загальної гігієни, оволодіння методами оцінки факторів зовнішнього середовища, правильної організації згідно з існуючими гігієнічними вимогами та нормами санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму при виготовленні лікарських препаратів.

Завдання дисципліни

Згідно з кваліфікаційною характеристикою бакалавра фармації студенти повинні:

- знати методи гігієнічної оцінки фізичних, хімічних, мікробіологічних факторів;
- зовнішнього середовища;
- оцінювати умови праці працівників аптечних закладів та фармацевтичних підприємств;
- знати методи боротьби з виробничими шкідливостями;
- уміти виявляти порушення санітарно-гігієнічних правил і норм та протиепідемічного режиму при виготовленні, зберіганні та відпуску лікарських засобів, розробляти заходи щодо їх усунення;
- уміти здійснювати відповідні заходи щодо забезпечення оптимальних умов виробничої діяльності персоналу;
- уміти проводити санітарно-освітню роботу.

Набуті в процесі вивчення цього предмета знання й уміння дадуть студентам змогу вирішувати конкретні практичні завдання і підготуватися до оволодіння фармацевтичними дисциплінами.

У процесі вивчення гігієни у фармації *студенти повинні оволодіти:*

а) соціально-особистісними компетенціями:

- розуміння та сприйняття етичних норм поведінки щодо інших людей та природи (принципи біоетики);
- екологічна грамотність;
- розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя;

б) професійними компетенціями:

- здатність використовувати знання нормативних та законодавчих актів у практичній діяльності;
- здатність проводити інформативну роботу серед населення щодо профілактики захворювань та покращання здоров'я.

Після вивчення дисципліни *студенти повинні знати:*

- предмет і завдання гігієни;
- історію розвитку гігієни;
- значення гігієни в практичній роботі фармацевта;
- правила роботи в гігієнічній лабораторії;
- методи гігієнічних досліджень;
- хімічні та фізичні властивості повітря. Охорону атмосферного повітря;

- гігієну ґрунту;
- гігієнічні вимоги до питної води і води для ін'єкцій;
- принципи раціонального харчування;
- вимоги до особистої гігієни персоналу аптек;
- гігієну праці в аптечних установах;
- виробничі шкідливі та небезпечні чинники в роботі фармацевта;
- вимоги до мікроклімату виробничих приміщень аптек та аптечних складів;
- значення, методи і форми санітарної освіти.

Студенти повинні вміти:

- визначати температуру, вологість, швидкість руху повітря;
- відбирати проби води, консервувати їх; оформлювати документацію;
- досліджувати фізичні властивості води;
- проводити дезінфекцію в аптечних установах;
- розраховувати потрібну кількість бактерицидних ламп для знезараження повітря в асептичному блоці;
- визначати й оцінювати санітарно-гігієнічні особливості мікроклімату виробничих приміщень;
- дотримувати правил особистої гігієни фармацевта;
- організовувати й проводити роботу із санітарної освіти.

Студенти мають бути проінформовані про:

- досягнення сучасної медицини;
- екологічний стан своєї області та України;
- нові накази МОЗ України.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ВВЕДЕННЯ В ГІГІЄНУ. ОСНОВИ ЗАПОБІЖНОГО ТА ПОТОЧНОГО САНІТАРНОГО НАГЛЯДУ. НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ТА МЕТОДИ ЙОГО ДОСЛІДЖЕННЯ. ГІГІЄНА НАСЕЛЕНИХ МІСЦЬ.

Тема 1. Гігієна як наука, її мета, завдання, зміст, методи гігієнічних досліджень. Історія виникнення, основні етапи розвитку та сучасний стан гігієни.

Наукові принципи гігієнічного нормування факторів навколишнього та виробничого середовища. Поняття про гігієнічний норматив, його різновиди, об'єкти, що підлягають нормуванню, значення у проведенні профілактичних заходів. Санітарія як галузь практичної діяльності в системі охорони здоров'я. Санітарно-епідеміологічна станція як провідний заклад практичної діяльності в галузі профілактичної медицини, її структура та різновиди. Поточний державний та відомчий санітарний нагляд за хіміко-фармацевтичними підприємствами. Основи санітарного законодавства, його найважливіші елементи та значення для реалізації профілактичних заходів.

Тема 2. Гігієнічне значення фізичних властивостей повітря, води, ґрунту як факторів навколишнього середовища

Мікроклімат і його гігієнічне значення. Види та вплив дискомфортного (охолодного та нагрівного) мікроклімату на теплообмін людини та її здоров'я. Методи і показники оцінки комплексної дії мікроклімату на організм людини (фізичне моделювання, ефективно-еквівалентні температури, результуючі температури та інші).

Радіоактивність. Іонізуюче випромінювання як чинник навколишнього середовища, джерела (природні, техногенні, підсилені природного походження, індустріальні), їх характеристики. Радіаційний фон.

Основні джерела, види і наслідки антропогенного забруднення атмосферного повітря та повітря закритих приміщень. Характеристика джерел забруднення атмосфери у населеному пункті. Вплив забрудненого повітря на здоров'я і умови проживання населення. Шляхи та засоби профілактики негативного впливу забрудненого атмосферного повітря на здоров'я.

Фізіолого-гігієнічне значення складових компонентів повітряного середовища приміщень та їх вплив на здоров'я і санітарні умови життя.

Основні джерела, критерії та показники забруднення атмосферного повітря, повітря житлових, громадських, виробничих приміщень.

Вплив забрудненого хімічними речовинами повітря на здоров'я людини. Показники та вимоги до відбору проб повітря для санітарно-хімічного та бактеріологічного дослідження.

Методи відбору проб повітря, прилади.

Загальні гігієнічні вимоги до якості питної води, її органолептичних властивостей, хімічного складу, епідемічної безпеки.

Епідеміологічне значення води. Роль води і умов водопостачання у розповсюдженні інфекційних захворювань. Роль санітарно-показових мікроорганізмів для оцінки якості питної води за бактеріальним складом.

Джерела водопостачання, їх порівняльна гігієнічна характеристика. Централізована і децентралізована системи водопостачання, їх порівняльна гігієнічна характеристика.

Державний стандарт якості води для централізованого господарсько-питного водопостачання. Методи очистки води: основні (освітлення, знебарвлення та знезараження) та спеціальні (знезалізення, пом'якшення, демінералізація, дезодорація, дезактивація, фторування, дефторування та інші).

Децентралізована система водопостачання. Гігієнічні вимоги до облаштування і експлуатації шахтних колодязів та каптажів джерел. Санація колодязів і знезараження води в них.

Санітарний нагляд за водопостачанням населених місць. Зони санітарної охорони головних споруд водопроводу.

Походження, формування, механічна структура, фізичні властивості та хімічний склад ґрунту. Гігієнічна оцінка різних видів ґрунтів.

Вплив забруднення ґрунту на здоров'я і санітарні умови життя населення. Роль ґрунту у виникненні та розповсюдженні інфекційних захворювань (анаеробних інфекцій) та інвазій. Ґрунт і захворювання неінфекційної етіології. Процеси та показники самоочищення ґрунту. Оцінка санітарного стану ґрунту за хімічними і біологічними показниками. Принципи очищення населених місць.

Тема 3. Гігієнічне значення природного та штучного освітлення приміщень різного призначення (житлових, навчальних, виробничих, аптекарських, лікарняних та інших).

Основні світлотехнічні величини (сила світла, світловий потік, спектр, освітленість, яскравість, блискіть, коефіцієнт світлопропускання, світність) та одиниці їх вимірювання.

Зовнішні та внутрішні фактори, які впливають на рівень природної освітленості приміщень.

Гігієнічні вимоги до природного та штучного освітлення приміщень. Показники та нормативи освітлення приміщень різного призначення.

Методика оцінки рівня освітлення приміщень геометричними, світлотехнічними методами.

Методика оцінки інсоляційного режиму приміщень.

Вплив природного та штучного освітлення на функціональний стан ЦНС, працездатність.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ГІГІЄНА ПРАЦІ. ГІГІЄНА АПТЕЧНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ГІГІЄНА ХІМІКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.

Тема 4. Робота і праця, визначення понять, соціально-гігієнічне значення праці.

Фізіологія праці, шкідливі фактори трудового процесу. Зміни фізіологічних процесів в організмі людини під час виконання роботи, їх фізіолого-гігієнічна оцінка. Втома та перевтома, заходи попередження перевтоми. Захворювання, пов'язані з високим рівнем нервово-психічного напруження, інтенсифікацією виробничих процесів. Організація робочого місця. Монотонність праці, її профілактика. Вимушене положення тіла, напруження окремих органів і систем та профілактика захворювань, пов'язаних з ними. Поняття про важкість та напруженість праці. Ергономіка.

Поняття про комбіновану, комплексну та поєднану дію чинників навколишнього середовища на здоров'я людини.

Шкідливі та небезпечні фізичні фактори умов праці та виробничого середовища.

Хімічні фактори виробничого середовища, професійні отруєння та їх профілактика. Канцерогенні, мутагенні, алергенні чинники у виробництві, профілактика їх шкідливого впливу. Виробничий пил, його класифікація, профілактика шкідливої дії. Виробнича токсикологія.

Роль лікувально-профілактичного харчування в профілактиці професійних захворювань.

Засоби індивідуального захисту від шкідливих і небезпечних факторів виробничого середовища (захист тіла, органів зору, слуху, дихання).

Поняття про професійні шкідливості, професійні отруєння, їх класифікація та профілактика.

Медикаменти як промислові отрути. Функціональна та матеріальна кумуляція, неспецифічна дія медикаментозного аерозолю в аптеках та на підприємствах фармацевтичної промисловості.

Медикаменти, які найчастіше викликають алергічні реакції (антибіотики, новокаїн, сульфаніламід, саліцилати).

Заходи захисту працюючих від дії медикаментозного аерозолю та інших контактів з аерозолями.

Медичні огляди, диспансеризація персоналу, профілактика професійних захворювань та отруєнь.

Санітарне законодавство в області гігієни праці.

Тема 5. Принципи розміщення аптек в населених пунктах. Категорії аптек.

Основні гігієнічні вимоги до планування аптек. Площа і взаєморозташування різних технологічних приміщень аптек. Внутрішнє планування аптек.

Особливості роботи в аптеках різних типів (лікарняні, санаторні, міжлікарняні) і пов'язані з цим гігієнічні і санітарні заходи.

Санітарно-технічне обладнання аптеки. Визначення ефективності вентиляційної системи. Засоби покращання якості повітря, яке подається припливними системами вентиляції.

Гігієнічні вимоги до опалення аптек і фармацевтичних підприємств.

Тема 6. Особиста гігієна персоналу аптек

Вимоги до санітарної культури і культури поведінки персоналу аптек. Правила особистої гігієни та техніки безпеки виробничої санітарії. Попередній та періодичний медичний огляд аптечних працівників у відповідності з діючими вимогами. Правила обробки рук. Дезінфікуючі суміші. Технологічний одяг і взуття працівників аптек та правила їх використання. Особиста гігієна та додержання санітарно-протиепідемічного режиму

Тема 7. Санітарні вимоги до приміщень та обладнання аптек

Вимоги до розміщення виробничих приміщень відповідно до їхнього функціонального призначення. Пристосування для очищення взуття від бруду (решітки, скребачки тощо) перед входом в аптеку, їх призначення та особливості використання. Вимоги до підлоги аптечних приміщень. Вимоги до обробки стін та стель виробничих приміщень. Особливості розташування обладнання та аптечної меблі.

Створення оптимального температурного режиму повітря у виробничих приміщеннях.

Вимоги до декоративного оформлення невиробничих приміщень, у тому числі озеленення аптечних приміщень. Санітарно-гігієнічні норми обладнання залів обслуговування населення.

Тема 8. Прибирання приміщень та догляд за обладнанням аптек

Правила прибирання аптечних приміщень із застосуванням мийних і дезінфікуючих засобів. Вимоги до дезінфікуючих речовин. Вимоги до інвентарю і ємкостей для прибирання та особливості їх використання. Санітарні вимоги до прибирання приміщень аптеки. Санітарний день: зміст та призначення.

Тема 9. Гігієна праці в хіміко-фармацевтичній промисловості у виробництві антибіотиків, фітопрепаратів та готових форм ліків.

Гігієнічні вимоги до виробництва лікарських засобів.

Гігієна праці та оздоровчі заходи при виробництві біотехнологічних препаратів.

Санітарний режим при виготовленні рідких, м'яких, твердих та аерозольних форм ліків.

Санітарні вимоги до обладнання мийних, стерилізаційних та до процесу роботи в них.

Санітарний режим технологічного процесу рідких форм ліків, які виготовляються в заводських умовах.

Санітарні вимоги до устрою та обладнання цехів з виробництва рідких, м'яких, твердих та аерозольних форм ліків.

Санітарні вимоги до виготовлення стерильних та нестерильних лікарських форм.

Гігієна праці та оздоровчі заходи на фармацевтичних підприємствах з виробництва синтетичних лікарських засобів, антибіотиків та фітопрепаратів.

Особиста гігієна працюючих в стерильних відділеннях. Організація та проведення санітарно-освітньої роботи в аптеках та на фармацевтичних підприємствах.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Тема	Кількість годин				
		усьог о	лекці ї	Практ .	само стійн а робот а	
Змістовий модуль 1. Введення в гігієну. Основи запобіжного та поточного санітарного нагляду. Навколишнє середовище та методи його дослідження. Гігієна населених місць.						
1.	Гігієна як наука, її мета, завдання, зміст, методи гігієнічних досліджень	10	1	0	9	

2.	Гігієнічне значення фізичних властивостей повітря, води, ґрунту як факторів навколишнього середовища	10	1	4	5	
3.	Гігієнічне значення природного та штучного освітлення приміщень різного призначення	10	1	4	5	
Змістовий модуль 2. Гігієна праці. Гігієна аптечних закладів та гігієна хіміко-фармацевтичних підприємств						
4.	Робота і праця, визначення понять, соціально-гігієнічне значення праці.	10	1	2	7	
5.	Принципи розміщення аптек в населених пунктах. Категорії аптек.	10	1	4	5	
6.	Особиста гігієна персоналу аптек	10	1	4	5	
7.	Санітарні вимоги до приміщень та обладнання аптек	10	1	4	5	
8.	Прибирання приміщень та догляд за обладнанням аптек	10	1	4	5	
9.	Гігієна праці в хіміко-фармацевтичній промисловості у виробництві антибіотиків, фітопрепаратів та готових форм ліків.	10	2	4	4	
РАЗОМ		90	10	30	50	

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для оцінки й вибору методів навчання використовується низка наявних класифікацій, здійснених на основі різних засад :

- за джерелом знань (словесні, наочні й практичні методи)
- за відповідним етапом навчання, на кожному з яких розв'язують специфічні завдання (орієнтація на методи підготовки тих, кого навчають, до вивчення матеріалу, що передбачає пробудження інтересу, пізнавальної потреби, актуалізацію базових знань, необхідних умінь і навичок; та методи вивчення нового матеріалу; та методи конкретизації й поглиблення знань, набування

практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного; та методи контролю й оцінки результатів навчання);

- за способом керівництва навчальною діяльністю безпосередні або опосередковані (методи пояснення педагога й різноманітні методи організації самостійної роботи студентів);

- за логікою навчального процесу (опора на індуктивні й дедуктивні, аналітичні й синтетичні методи);

- за дидактичними цілями (методи організації діяльності студентів, методи стимулювання діяльності, наприклад, конкурси, змагання, ігри, заохочення й інші методи перевірки й оцінки.)

5. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ:

Поточний контроль здійснюється на основі контролю теоретичних знань, навичок і вмінь.

Форми поточного контролю:

1. Усне опитування (фронтальне, індивідуальне, комбіноване).
2. Практична перевірка сформованих професійних вмінь.
3. Тестовий контроль (відкриті та закриті тестові завдання).

Самостійна робота студента оцінюється на практичних заняттях і є складовою підсумкової оцінки студента.

6. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ.

Формою підсумкового контролю знань є залік. Підсумковий контроль засвоєння навчальної дисципліни здійснюється по її завершенні на останньому занятті із дисципліни.

7. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Контроль успішності на кожному практичному занятті здійснюється у вигляді контролю вихідного і кінцевого рівня знань.

Контроль вихідного рівня знань.

Контроль вихідного рівня знань відображає результат засвоєння студентами матеріалу на забезпечуючих кафедрах і курсах, а також самостійної поза аудиторної підготовки студентів до відповідної теми заняття.

Контроль вихідного рівня знань здійснюється у вигляді усного опитування (див. методичні матеріали до практичного заняття), замальовки схем (див. список рекомендованих для зарисовки схем) і заповнення клішованих малюнків (див. зразки клішованих малюнків). Тривалість контролю вихідного рівня знань 20-25 хвилин.

8. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ:

У процесі навчання студентів використовуються такі методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного

контролю, дидактичні тести, спостереження, методи графічного контролю, методи програмованого і лабораторного контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється:

- систематичний поточний контроль знань під час практичних занять у формі вибіркового усного опитування та тестових завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань.

- модульний контроль у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за змістовними модулями ;

- оцінювання рівня виконання індивідуальної роботи на основі перевірки роботи (змістовність і конкретність, достатня повнота викладення питання; завершеність викладення кожної думки, відсутність повторів; економічна грамотність; правильність оформлення роботи) та її захисту.

Поточне тестування та самостійна робота									Іспит	Сума Балів	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			Всього
13	13	13	13	13	13	14	14	14	120	80	200

T1, T2 ... T9 – змістовні теми.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Загальна оцінка навчальної діяльності студента на кожному занятті є комплексною і проставляється викладачем на заключному етапі заняття до “Журналу обліку відвідувань та успішності студентів”, старостою – до “Відомості обліку успішності і відвідування занять студентами” у вигляді оцінок за традиційною чотирибальною шкалою: “5”, “4”, “3”, “2” та у балах.

Традиційна оцінка	Конвертація у бали
“5”	19
“4”	15
“3”	12
“2”	0

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою для заліку
від 120 до 200 балів	“зараховано”
менше 120 балів	“не зараховано” з можливістю повторного складання
менше 120 балів після 1 складання та 2 перескладань	“не зараховано” з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Максимальна кількість балів (200 балів), яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці “5” – 19 балів, на кількість тем навчальних занять та додавання балів за виконання індивідуальних завдань (10балів). Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність студента – 200. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці “3” – 12 балів, на кількість тем у модулі (10). Отримання мінімальної кількості балів за модуль (120 балів) є обов’язковою умовою для виставлення оцінки «зараховано». Мінімальна кількість балів за поточну навчальну діяльність студента – 120.

На останньому тематичному навчальному занятті з дисципліни після закінчення вивчення теми заняття, викладач навчальної групи оголошує суму балів, яку кожен студент групи набрав за результатами поточного контролю. Студент отримує оцінку “зараховано”, якщо він не має пропусків навчальних занять і набрав кількість балів не меншу, ніж мінімальну; оцінку “не зараховано” – якщо студент має невідпрацьовані пропуски практичних занять чи лекцій, або сумарна кількість балів за поточний контроль менша, ніж мінімальна.

Студенти, які отримали оцінку “не зараховано”, після відпрацювань пропущених занять в обов’язковому порядку складають основні (базові) питання (усно або письмово) з навчальної дисципліни під час індивідуально-консультативної роботи викладача відповідної академічної (семестрової) групи. Повторне складання заліку дозволяється не більше 2-х разів і здійснюється за направленням деканату.

Оцінювання знань студентів проводиться за національною шкалою та шкалою ECTS таким чином:

Всього оцінок	Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			екзамен	залік
	180 - 200	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	зараховано
	160 - 179	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	
	150 - 159	C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	

	130 - 149	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	
	120 - 129	E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	
	70 - 119	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	
	1 - 69	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	не зараховано

9. Методичне забезпечення:

- Робоча навчальна програма дисципліни.
- Тези лекцій з дисципліни.
- Методичні рекомендації та розробки для викладача.
- Методичні вказівки до практичних занять для студентів.
- Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів.
- Тестові та контрольні завдання до практичних занять.
- Питання та завдання до підсумкового контролю (заліку).

10. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Мізюк М.І. Гігієна.- Підручник.- К.: Здоров'я, 2002.- 288 с.
2. Мізюк М. І. Гігієна: Посібник для практичних занять.- К.: Здоров'я, 2002.- 256 с.
3. Даценко І. І., Габович Р. Д. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами екології: Навч. Посібник.- К.: Здоров'я, 1999.- 694 с.
4. Загальна гігієна: Посібник для практичних занять / За загальною ред. І. І. Даценко.- Львів: Світ, 2001.- 472 с.

Додаткова

1. Большаков А. М. Руководство к лабораторным занятиям по общей гигиене.- М.: Медицина, 1987.- 176 с.
2. Большаков А. М., Новикова И. М. Общая гигиена.- М.: Медицина, 1985.- 320 с.
3. Гігієна праці: Підручник / А. М. Шевченко, С. В. Алексєєв, Г. О. Гончарук та ін.; За ред. Професора А. М. Шевченка.- К.: Вища шк., 1993.- 583 с.
4. Гігієна харчування з основами нутриціології: Навч. посібник / За ред. В. І. Ципріяна.- К.: Здоров'я, 1999.- 568 с.
5. Мееркоп Г. Е., Туревский Э. Г. Проектирование и техническое оснащение аптек (хозрасчетных общего типа).- М.: Медицина, 1981.- 192 с.
6. Надлежащая производственная практика лекарственных средств / Под ред. Н. А. Ляпунова, В. А. Загория, В. П. Георгиевского Е. П. Безугловой.- К.: МОРИОН, 1999.- 896 с.

7. Правила роздрібної реалізації лікарських засобів. Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.97 р. № 447.- Сборник нормативных документов по аптечному делу в Украине (в 2-х частях). Часть 1.- К.: Горизонт, 2000.- С. 303-311.

8. Наказ МОЗ України від 15 травня 2006 р. №275 про затвердження Інструкції із санітарно-протиепідеміологічного режиму аптечних закладів.- Київ, 2006.

9. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 929 "Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів)"

10. Про затвердження нормативів мінімального забезпечення населення державними та комунальними закладами охорони здоров'я, що здійснюють реалізацію лікарських засобів. Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 19.01.1998 р. № 40.- Сборник нормативных документов по аптечному делу в Украине (в 2-х частях). Часть 1.- К.: Горизонт, 2000.- С. 312.

11. Про затвердження переліку закладів охорони здоров'я, переліку лікарських посад і переліку посад фармацевтичних працівників. Наказ МОЗ України № 114 від 22.06.95 р.- Сборник нормативных документов по аптечному делу в Украине (в 2-х частях). Часть 1.- К.: Горизонт, 2000.- С. 39-40.